

ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ ОХОРОНИ ТОПОГРАФІЙ ІНТЕГРАЛЬНИХ МІКРОСХЕМ В УКРАЇНІ

Одним із останніх досягнень в галузі електроніки є інтегральні мікросхеми – супермініатюрні вироби, призначені для виконання функцій електронної схеми, елементи і з'єднання якої неподільно сформовані в об'ємі і на поверхні матеріалу.

Хоча компоненти електричних схем вже давно використовуються у виробництві електрообладнання, зробити дуже маленьку деталь багатофункціональною стало можливим тільки кілька років тому завдяки прогресу напівпровідникової технології. Сьогодні одна інтегральна мікросхема здатна замінити складну електричну схему, для реалізації якої ще недавно потрібно було використовувати сотні і тисячі громіздких елементів. Інтегральні мікросхеми виготовляються за дуже точними кресленнями, або проектами топографії. Існує постійна необхідність у розробці нових конструкцій, за допомогою яких можна зменшити розміри інтегральних схем і одночасно збільшити кількість функцій, що ними виконуються. Інтегральні схеми використовуються в багатьох виробках, включаючи як речі повсякденного користування, наприклад годинники, телевізори, пральні машини, автомобілі, так і дуже складні пристрої для обробки інформації [1 с. 344].

В інтегральних мікросхемах важливим є не тільки те, з яких елементів вона складається, а і вирішення просторово – геометричного розміщення цих елементів і зв'язків між ними. Таке зафіксоване на матеріальному носії просторово – геометричне розміщення сукупності елементів інтегральної мікросхеми і з'єднань між ними і є топографією даної інтегральної мікросхеми.

Якщо створення нового проекту топографії інтегральної схеми вимагає великих витрат, то розмноження зразку може обійтися значно дешевше. Скопіювати зразок можна, фотографуючи кожен шар інтегральної схеми і роблячи маски на основі отриманих фотографій. У можливості такого копіювання і полягає головна причина, через яку виникла необхідність ввести законодавство про охорону топографії інтегральних мікросхем.

Правовий режим топографії інтегральних мікросхем встановлений Законом України «Про охорону прав на топографії інтегральних мікросхем» від 5 листопада 1997 року [2, ст. 28], і главою 40 Цивільного кодексу України.

Як зазначалося вище, в українському законодавстві топографія ІМС визначається як зафіксоване на матеріальному носії просторово – геометричне розміщення сукупності елементів інтегральної мікросхеми та з'єднань між ними. Втім, положення Директиви 87/54/ЄЕС від 16 грудня 1986 року про правову охорону топографії напівпровідникових виробів і Договору ІРІС не визначають втілення топографії в матеріальній формі її необхідною характеристикою [3].

Наслідком такої відмінності є те, що обсяг охорони, який надається законодавством України виявляється вужчим, ніж обсяг, що надається Директивою, оскільки за українським законодавством, лише теоретична розробка топографії є недостатньою, і заявка на реєстрацію може подаватися лише після фактичного виробництва інтегральної мікросхеми, в якій втілено топографію.

Проте, ч. 5 ст. 9 Закону України «Про охорону прав на топографії інтегральних мікросхем» встановлює, що для ідентифікації топографії, яка не використовувалася до подачі заявки, Установі подаються матеріали, що дають вичерпну інформацію щодо топографії. Отже, по – суті, допускається подання заявки без втілення топографії в ІМС, що є виключенням і одночасно суперечить визначенню топографії ІМС в ст. 1 Закону.

Правова охорона, що надається зазначеними законами поширюється лише на оригінальну топографію. Дане положення співпадає із підходом до охорони топографії в інших країнах, які прийняли аналогічний закон, а також повністю узгоджується із Вашингтонським договором про інтелектуальну власність стосовно інтегральних мікросхем 1989 року. За загальним правилом, оригінальною повинна вважатися будь – яка топографія, яка створена в результаті творчої діяльності автора. Важливо зазначити, що Закон України “Про охорону прав на топографії інтегральних мікросхем ” не використовує при описанні оригінальності поняття новизни або винахідницького рівня, які визначають співвідношення знайденого рішення з такими, що вже існують.

Але якщо в галузі авторського права застосування такого підходу пояснюється загальноновизнаною неможливістю незалежного повторного створення однакового твору, то в галузі топографії створення аналогічної або схожої топографії можливо. В той же час, топографіям, сукупність елементів яких загальновідоме розробникам і виробникам інтегральних мікросхем на дату їх створення, правова охорона не надається. Таким чином, «новизна» топографії побічно все ж враховується, оскільки закон вказує на відомість сукупності елементів не автору, а «розробникам» і «виробникам». Причина цього полягає в тому, що топографії інтегральних мікросхем є певним технічним рішенням і застосування методів авторського права не завжди проходить гладко. [4 с. 317 – 318].

Проте, топографії, що складається із загальновідомих елементів, може надаватися правова охорона в тих випадках, коли комбінація цих елементів оригінальна, тобто є результатом власних інтелектуальних зусиль її творця.

Оригінальність – основна і єдина юридично значуща ознака, необхідна для надання топографії правової охорони. Ні час створення, ні виконання формальностей за загальним правилом не впливають на саме визнання топографії об'єктом охорони, хоча ці обставини і відіграють відому роль у визначенні правового режиму топографії.

Доводити оригінальність топографії не потрібно – вона визнається такою доти, доки не буде доведено інше. Реально довести відсутність оригінальності буде достатньо важко, тим більше, що навіть при реєстрації топографії не треба надавати докладну інформацію про неї.

Нагадаємо, що авторське право на саме графічне зображення топографії ІМС може існувати відповідно до положень Бернської конвенції про охорону

літературних і художніх творів і така охорона має місце в деяких державах – членах ЄС, яка, проте, є іншою, ніж охорона на основі «*sui generis*» права на топографію ІМС. Так, законодавець в ЄС, саме для того, щоб підкреслити належність права на топографію ІМС до сфери промислової власності визначає такий критерій її охорони, як *новизна* щодо існуючого рівня техніки [5 с. 348]. Таким чином, законодавства про топографії ІМС має бути приведено у відповідність із концепцією, закладеною в ч. 2 ст. 2 Директиви.

Література

1. Интеллектуальная собственность: Основные материалы. – Новосибирск.: ВО «Наука», 1993.
2. Про охорону прав на топографії інтегральних мікросхем: Закон України від 5 листопада 1997р. № 621/97 // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 35. – Ст. 271.
3. Директива Ради від 16 грудня 1986 року про правову охорону топографій напівпровідникових виробів (87/54/ЄЕС) // Офіційний вісник Європейських Спільнот. 27 січня 1987 року. – № L 024. – С. 36.
4. Право інтелектуальної власності Європейського Союзу та законодавство України / За ред. Ю.М. Капіци: [Ю.М. Капіца., С.К. Ступак., В.П. Воробйов та ін]. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2006. – 1104с.

УДК 347.191.11(043.2)

Бутинський В. Я. ,
асистент,

Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

РЕЛІГІЙНІ ОРГАНІЗАЦІЇ ЯК СУБ'ЄКТИ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВОВІДНОСИН

Релігія в усі часи і для всіх народів була дуже важливою інституцією. Адже вона навчала своїх прихильників Доброму, Красивому, Вічному. Водночас, сприяючи формуванню моральності та духовності взагалі, релігія упродовж сторіч відіграла соціально організуючу та цілеспрямовуючу роль. Достатньо згадати про те значення, яке відіграло християнство у Західній Європі чи Північній Америці, значною мірою прислужившись становленню громадянського суспільства на сучасному етапі цивілізаційного поступу.

Так є і в Україні, де останнім часом вплив церкви, а відтак і релігійних норм та цінностей на життя суспільства помітно зріс. Такий стан речей пояснюється, насамперед, кардинальними змінами як умов життєдіяльності, так і підходом до релігії як запоруки духовного відродження народів. Зрозуміло, що під цим оглядом інтерес науковців до питань визначення цивільно-правового статусу релігійних організацій мав би помітно зрости і в дійсності зріс.

При цьому слід зауважити і виходити з того, що в міжнародному законодавстві, а відтак і на практиці наявні два основних види статусу церкви (релігійних організацій):